

نیپال

تاریخ مبارزات اقلیت‌های جنسی

جهان دیگری ممکن است

تاریخ مبارزات اقلیت‌های جنسی در نپال

Iranian Lesbian & Transgender Network (6 Rang)

افتشارات: شش رنگ (شبکه لزبین‌ها و ترنسجندرهای ایرانی)

شماره ۴

جهان دیگری ممکن است

تاریخ مبارزات اقلیت‌های جنسی در نپال

Iranian Lesbian & Transgender Network (6 Rang)

انتشارات: شش‌رنگ (شبکه لزبین‌ها و ترنسجندرهاى ایرانى)

۴	جهان دیگری ممکن است
۵	تاریخ جنبش اقلیت های جنسی در نپال
۶	تشکیل سازمان «جامعه‌ی الماس آبی» در سال ۲۰۰۱
۷	شکل‌گیری سازماندهی اقلیت‌های جنسی پیش از سقوط نظام سلطنتی
۸	تحولات قانونی در حوزه‌ی اقلیت‌های جنسی در بستر تغییر نظام سیاسی نپال
۱۱	نقش چهره‌ها و تشکل‌های تأثیرگذار مانند پانت و جامعه‌ی الماس آبی
۱۲	جامعه‌ی مردسالار و تبعیض‌های اجتماعی علیه زنان جامعه‌ی اقلیت جنسی در نپال
۱۴	جمع‌بندی
۱۵	برخی منابع مورد استفاده

جهان دیگری ممکن است

میلیون‌ها نفر از اعضای جامعه رنگین‌کمانی در سراسر جهان، وقتی به تفاوت خود در گرایش جنسی و هویت جنسیتی با کلیشه‌های غالب دنیای اطرافشان پی می‌برند، گمان می‌کنند تنها آن‌ها هستند که «متفاوت» اند و گاه، تا آخر عمر از حس تنهایی و انزوا، رنج می‌برند. خیلی از آن‌ها فکر می‌کنند رنجی که می‌برند منحصر به فرد و طاقت‌فرسا است و قادر نیستند که شرایط خود را در این تنهایی، تغییر دهند. اما برخی از آن‌ها که به جست‌وجوی هم‌تایان خود همت می‌کنند درخواهند یافت که او در این دنیای مشکلات تنها نیست و خیلی‌های دیگر در اطرافیان و جامعه‌اش، حس‌ها، مسائل و رنج‌ها و شادی‌های مشابه را تجربه کرده و می‌کنند. به مدد شناخت دیگران و صحبت با آن‌ها درباره دردهای مشترک، راه‌های تغییر وضعیت و بیرون آمدن از مشکلات شناسایی و هموار می‌شود.

مجموعه «جهانی دیگر ممکن است» با این هدف تحقیق، ترجمه و گردآوری شده که به اعضای جامعه ال‌جی‌بی‌تی ایرانی بگوید که تنها آن‌ها نیستند که از جرم بودن نحوه زیست خود و خشونت‌های قانونی و اجتماعی رنج می‌برند و بسیاری از آن‌ها، در شرایطی بسیار سخت، در گذشته یا در حال حاضر، برای به دست آوردن حقوق اولیه و کرامت انسانی، مبارزه کرده و می‌کنند. در این مجموعه، تجربه جنبش‌های ال‌جی‌بی‌تی را در کشورهای پاکستان، آلمان، هلند، ویتنام، هند، تایلند، ترکیه و نپال برای تغییر قوانین و سیاست‌ها گردهم آورده‌ایم. به امید اینکه جامعه ال‌جی‌بی‌تی ایرانی با شناخت دقیق‌تر از تاریخ جوامع دیگر و تعمق در چالش‌ها و دستاوردهایشان، شیوه‌های نوین و موثری برای پیشبرد خواسته‌ها و تحقق دستاوردهایش پیدا کند.

چهارمین سری این مجموعه را پیش رو دارید. این بار تاریخ یکی از کشورهای آسیا - نپال - را مورد بررسی قرار داده ایم. این مختصر، تاریخ تحولات و تغییراتی است که به همت و کوشش کنش‌گران و نهادهای مدافع حقوق اقلیت‌های جنسی در نپال رخ داده است. سری اول این مجموعه در مورد تاریخ هند، سری دوم آن در مورد تاریخ آلمان و سری سوم این مجموعه در مورد ترکیه است که در شبکه‌های اجتماعی و وبسایت شش‌رنگ قابل دسترسی است.

تحقیق و نگارش این مجموعه توسط مینا خانی و با مشاوره شادی امین انجام شده است. بازنگری و ویرایش این متن توسط آریتا دوستی صورت گرفته و صفحه‌بندی و جلد نیز توسط شبنم میری طراحی شده است.

شش‌رنگ (شبکه‌ل‌زین‌ها و ترنسجندرهای ایرانی)

تاریخ جنبش اقلیت های جنسی در نپال

جمهوری فدرال دموکراتیک نپال، کشوری در جنوب آسیا است که در شمال هندوستان واقع شده و پایتخت آن کاتماندو است. چین دیگر همسایه مهم نپال است. اکثریت مردم نپال پیرو آیین هندو هستند. بودیسم و اسلام نیز از سایر ادیان رایج در این کشورند. نپال در بیشتر تاریخ خود حکومت پادشاهی داشته است اما هم اکنون نظام سیاسی در این کشور دموکراسی پارلمانی است.

نپال یکی از کشورهایی است که در آن قوانین مربوط به اقلیت های جنسی از پیشروترین قوانین این حوزه در میان کشورهای آسیایی است. قانون اساسی نپال، حقوق اقلیت های جنسی را به عنوان یکی از حقوق اساسی و اولیه ی انسانی به رسمیت می شناسد.¹ پس از سقوط نظام پادشاهی در نپال در سال ۲۰۰۷ و با تبیین و تصویب قانون اساسی جدید نپال، در نظر گرفتن حقوق اقلیت های جنسی و جرم زدایی از زندگی آنها به یکی از ویژه ترین بنیان های سازنده ی قوانین جدید این کشور

1 <https://bit.ly/2P3BVaP>

دیده دور نگه داریم. پس از پایان جنگ در سال ۲۰۰۷ بلافاصله یک دوره‌ی گذار در نپال آغاز شد. در بستر تحولات مربوط به معاهده‌ی صلح و تغییر نظام سیاسی نپال و سقوط سلطنت، تغییراتی سیاسی و حقوقی رخ داد. حداقل ۱۳۰۰۰ انسان در جریان جنگ داخلی نپال کشته شده و بیش از هزار انسان ناپدید شدند. می‌توان گفت از سال ۲۰۱۷ وضعیت بینابینی پس از سقوط سلطنت به پایان رسیده و ما از این سال با یک نظام تثبیت شده‌ی سیاسی جدید مواجه هستیم.^۴

تبدیل شد.^۲ در قوانین جدید نپال، مکانیسم‌های حفاظتی از جامعه‌ی اقلیت‌های جنسی تحت عنوان «قوانین ضد تبعیض» نیز پیش‌بینی شده‌اند.^۳ قوانین جدیدی که در نپال در تاریخ ۱۶ سپتامبر ۲۰۱۵، در مجمع تعیین قانون اساسی تصویب شد شامل مصوبه‌های مختلفی است که ارجاعاتی به حقوق اقلیت‌های جنسی دارد. اگر به دقت به تاریخ معاصر نپال و در پرتو آن به تحولات اخیر در نپال بنگریم، نمی‌توانیم مساله‌ی جنگ داخلی نپال از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۶ را به عنوان یک عامل تعیین کننده در وضعیت فقر و ستم تحمیل شده به جامعه‌ی نپال، از

تشکیل سازمان «جامعه‌ی الماس آبی»^۵ در سال ۲۰۰۱

بدین ترتیب، تمرکز خود را روی مساله‌ی پیشگیری از شیوع «اچ. آی. وی» و ارائه‌ی مشاوره‌های سلامت در این حوزه، پیگیری خدمات سلامت برای افراد ترنس‌جندر و سایر اقلیت‌های جامعه‌ی اقلیت‌های جنسی قرار داد. این سازمان همچنین نقشی تاریخی و ملی در زمینه‌ی تغییر سیاست‌های مربوط به نقض حقوق بشر، حوزه‌ی سلامت و همچنین حقوق اقلیت‌های جنسی در نپال بازی کرد.

«سانیل بابو پانت»^۷ موسس و مدیر این سازمان، یک شخصیت مهم تاریخی در تحولات مربوط به اقلیت‌های جنسی در نپال محسوب می‌شود. او اولین همجنس‌گرای نپالی است که به عنوان سیاست‌مدار به مجلس نپال نیز راه پیدا کرد. نقش او به عنوان مبتکر و سازمان‌دهنده یکی از مهمترین مجموعه‌های مدافع اقلیت‌های جنسی

سازمان «جامعه‌ی الماس آبی» در سال ۲۰۰۱ تشکیل شد. یکی از چالش‌های پیش‌رو در آن سال برای اقلیت‌های جنسی این بود که چنین سازمانی را بدون وابستگی به حکومت به ثبت برسانند. سازمانی که در دفاع از حقوق اقلیت‌های جنسی در فضایی گام بر می‌داشت که در آن یکی از دستور کارها، جرم‌زدایی از همجنس‌گرایی بود. این چالش، همزمان یک چالش اجتماعی در فضای کشوری بود که در آن دگرجنس‌گرایی به عنوان «امر عادی» روابط اجتماعی شناخته و تثبیت شده بود. از آنجا که ثبت سازمانی در زمینه‌ی حقوق اقلیت‌های جنسی در آن دوره، به دلیل به رسمیت شناخته نشدن حقوق این قشر، ناممکن به نظر می‌رسید، این سازمان، خود را تحت عنوان سازمانی ثبت کرد که برای «سلامت جنسی» فعالیت می‌کند.^۶

2 <https://bit.ly/2ZbkZUz>

3 <https://bit.ly/2UygeFN>

4 <https://bit.ly/2KvOEEv>

5 The Blue Diamond Society

6 <https://bit.ly/2VG0I7h>

7 Sunil Babu Pant

پیش از تغییر نظام سیاسی نپال و همچنین جرم‌زدایی از همجنس‌گرایی و اجرایی کردن قوانین مدافع حقوق ال‌جی‌بی‌تی‌ای نقشی بسیار جدی و مهم است که این تحقیق به آن خواهد پرداخت.^۸

شکل‌گیری سازماندهی اقلیت‌های جنسی پیش از سقوط نظام سلطنتی

سازماندهی اقلیت‌های جنسی و تاسیس یکی از مهم‌ترین سازمان‌های مربوط به آن یعنی جامعه‌ی الماس آبی به صورت غیر رسمی در فضای فعالیت اقلیت‌های جنسی در سال ۲۰۰۰ در شهر «کاتماندو»^۹ و در حوالی پارک «راتنا»^{۱۰} اتفاق افتاد. برای بهتر فهمیدن بستر تحولاتی که منجر به شکل‌گیری این جنبش در نپال شد، لازم است به فضای سیاسی-اجتماعی و تحولات آن دوره بنگریم. در سال ۲۰۰۰ فرصت‌های بسیاری در بستر یک تحول اجتماعی و سیاسی بزرگ در نپال برای جامعه‌ی اقلیت‌های جنسی پدید آمد. این جنبش در نپال که به «جنبش خلقی» معروف است، خصوصیتی بسیار ناگهانی و انفجاری داشت. ریشه‌ی این جنبش ناگهانی به فعالیت احزاب دموکرات و مائویست‌های نپال در سال‌های پیش از آن بر می‌گشت. فعالان جامعه‌ی ال‌جی‌بی‌تی به سرعت از این فرصت استفاده کردند، تا بتوانند احیای حقوقی را تحقق بخشند که از آن‌ها دریغ می‌شد. آن‌ها به عنوان اعضای متشکل این جامعه به جنبش مذکور پیوستند. پس از سال‌ها مبارزه‌ی مسلحانه، مائویست‌ها در جریان پیمان صلحی که با حکومت بسته شد، اسلحه‌ها را در سال ۲۰۰۶ زمین گذاشتند و در انتخاباتی شرکت کردند که پس از این پیمان صلح در سال ۲۰۰۸ برگزار شد.

پایان جنگ داخلی و شروع این مرحله‌ی گذار از اوایل قرن بیست و یکم، فرصت جدیدی را به جامعه‌ی مدنی از جمله اقلیت‌های جنسی نپال داد که فعالیت خود را گسترش دهند. در چنین فضایی بود که جامعه‌ی الماس آبی در سال ۲۰۰۰ توسط سانیل پانت، «مانیشا»^{۱۱}، «داکال»^{۱۲} و «پینکی گورنگ»^{۱۳} ثبت شد. همانطور که پیش از این اشاره شد، در ابتدا این مجموعه تحت عنوان سازمانی که بیشتر روی مسأله‌ی حقوق بشر و سلامت اقلیت‌های جنسی تمرکز داشت، آغاز به کار کرد. این سازمان امروز به عنوان یکی از مهمترین سازمان‌های غیر دولتی نپال در حوزه‌ی مسایل مرتبط با اقلیت‌های جنسی با حدود ۳۰ دفتر رسمی در مناطق مختلف نپال مشغول به کار است و با فعالیت‌های مختلف در حوزه‌های آموزشی، ایجاد حساسیت در افکار عمومی و همین‌طور ایجاد شبکه‌های فعال در این حوزه، فضایی را ایجاد کرده است که در آن امکان تاسیس و شکل گرفتن گروه‌های مختلف میسر شود. بدین ترتیب، از سال ۲۰۰۱ تاسیس گروه‌ها و سازمان‌های مختلف اقلیت‌های جنسی در نپال رونق یافت. در حال حاضر تعداد این گروه‌ها و سازمان‌ها بالغ بر ۵۰ عدد است. بسیاری از این گروه‌ها نیز به عنوان سازمان‌های خواهر و یا زیر مجموعه‌ی جامعه‌ی الماس

8 <https://bit.ly/2lvgUoe>

9 Kathmandu

10 Ratna

11 Manisha

12 Dhakal

13 Pinky Gurung

آبی مشغول به فعالیت هستند.¹⁴

با ارجاع به این سخن کایل نایت، می‌توان گفت فعالان حوزه اقلیت‌های جنسی در نپال در سطوح مختلفی برای سازماندهی، رشد و تثبیت مبارزات خود گام برداشته‌اند.

یکی دیگر از ذکاوت‌مندی‌های فعالان این جنبش در نپال، بومی کردن این جنبش در بستر تاریخی و اجتماعی کشور نپال بوده‌است. کایل نایت، در این مورد می‌گوید: «با استفاده از ظرفیت و سلیقه بومی، مثلاً با برگزاری فستیوال سنتی نپالی به عنوان جشن «افتخار» بدون اینکه نام آن به «رژه هم‌جنس‌گرایان» تغییر یابد، فعالان این حوزه، زیرکانه موفق شدند در دوره‌ای که بحث دسته‌بندی‌های هویتی، طبقاتی و نژادی در فضای سیاسی مطرح بود، موضوع به رسمیت شناخته شدن جنس سوم را به بحث بگذارند. در مجموع، فعالان با پذیرفتن و در نظر گرفتن سیالیت و شکل‌پذیری پیچیده سیاست در نپال، احترام به حقوق انسانی بنیادی خود را خواستار شدند».

¹⁵ با دقت در مورد این مساله که تغییر شرایط اقلیت‌های جنسی و تغییر وضعیت حقوقی آن‌ها در بازه‌ی زمانی دوره‌ی گذار از سلطنت صورت گرفته‌است، می‌توان به این مهم پرداخت که پس از این که اقلیت‌های جنسی موفق به سازماندهی خود در فضای جنبشی و تحولات پیچیده‌ی سیاسی نپال شدند، چه مسیری را از رهگذر قانونی برای به دست آوردن حقوق خود طی کردند و با چه چالش‌هایی رو به رو شدند.

«کایل نایت» پژوهشگر حوزه اقلیت‌های جنسی در نپال در مورد این جنبش و روند غیر خطی و منحصر به فرد آن در مصاحبه‌ای با دیده‌بان حقوق بشر می‌گوید: «راه ما به سوی محافظت از یک گروه اجتماعی که سابقاً با عنوان «مفسدان اجتماعی» تحقیر می‌شدند راهی بسیار سخت و غیرقابل پیش‌بینی بود و ترکیبی از خرد سیاسی و شجاعت را لازم داشت. جنبش چپ حقوق ال‌جی‌بی‌تی در نپال در مسیر متفاوتی از همسایگان خود - به ویژه هند - رشد می‌کند. در هند در سال ۲۰۰۱ یک طرح دعوی در دادگاه علیه جرم‌انگاری هم‌جنس‌گرایی که از دوران استعماری بجا مانده ارایه شد. اما [در نپال] بدون جرم‌انگاری هم‌جنس‌گرایی و لذا بدون هدف مشخصی مثل جرم‌زدایی، فعالان می‌باید برای طرح خواسته‌های خود برای دیده‌شدن و برخورداری از حقوق انسانی خلاقیت به خرج می‌دادند. در همین دوره، نپال در حال ورود به یکی از خشن‌ترین دوره‌های جنگ داخلی بود. حکومت نظامی در مناطق شهری و برای امنیتی کردن فزاینده‌ی فضاهای عمومی سبب اعمال خشونت نسبت به اقشار مختلف تحت ستم از جمله جامعه‌ی ال‌جی‌بی‌تی شد. فعالان از دفتر میدانی سازمان ملل که حین جنگ داخلی برپا شده بود به عنوان مدخلی برای طرح شکایات خود استفاده کردند».

تحولات قانونی در حوزه‌ی اقلیت‌های جنسی در بستر تغییر نظام سیاسی نپال

پیش از سقوط نظام سلطنتی نپال، روابط همجنس‌خواهانه مورد پیگرد قانونی قرار می‌گرفتند. در سال ۲۰۰۷ رابطه

14 <https://bit.ly/2bbgnFD>

15 <https://bit.ly/2UDIBTa>

این، ریاست تنها سازمان همجنسگرایان نپال که همان «جامعه‌ی الماس آبی» بود را به عهده داشت. حزب کمونیست «سی. پی. ان»¹⁹ توانست با همراهی او ۶۰۱ صندلی مجلس نپال را پس از سقوط سلطنت از آن خود کند. با این وجود تا آن زمان و به دلیل اجرایی نشدن سریع توقف هر نوع پیگرد قانونی همجنسگرایی، هنوز همجنسگرایان مورد تعقیب قضایی قرار می‌گرفتند.²⁰

در سپتامبر ۲۰۰۸، جنسیت سوم برای اولین بار در تاریخ نپال به رسمیت شناخته شد. یک زن بیست و یکساله برای اولین بار این تعریف را از جنسیت‌اش در کارت شناسایی خود از یک اداره‌ی رسمی دریافت کرد. نام این زن «بیشنو آدهیکاری»²¹ است. تقاضای پیشنو برای به رسمیت شناخته شدن به عنوان جنسیت سوم، در دور اول رد شد. از آنجایی که بیان جنسیتی او «مردانه» به نظر می‌رسید، کارمند مربوطه از او درخواست کرد که جنسیت مرد را در کارت شناسایی خود قید کند. پیشنو این پیشنهاد را رد کرد و تقاضای خود را دوباره تکرار کرد. پیشنو یکی دیگر از اعضای سازمان جامعه‌ی الماس آبی بود. پانت، رئیس این سازمان که حالا دیگر نماینده‌ی مجلس بود، پیشنو را ترغیب کرد که بر این حق خود پافشاری کند. پانت، همچنین به پیشنو خبرداد که پیش از او، یک فرد ترنس‌جندر دیگر موفق شده بود به عنوان «مرد/زن» در شناسنامه‌اش معرفی شود.²²

در نوامبر ۲۰۰۸ دیوان عالی کشور رای داد «همه‌ی افراد

جنسی دو فرد همجنس می‌توانست تا دو سال زندان به همراه داشته باشد. بر اساس گزارش سازمان جامعه‌ی الماس آبی، همجنس‌خواهان و ترنس‌جندرهایی که در نظام پیشین دستگیر می‌شدند، در زندان‌ها مورد ضرب و شتم، شکنجه و در بعضی موارد حتی تجاوز قرار می‌گرفتند.¹⁶ نظام سلطنتی نپال پس از صدها سال حکومت، در دسامبر ۲۰۰۷ با تصمیم دولت و دخالت مائویست‌ها سقوط کرد. پس از آن در سال ۲۰۰۸ نظام جدید «جمهوری نپال» تاسیس شد. به دنبال آن قوانین و شرایط اجتماعی و سیاسی نپال به شکل کلی مورد تحولات جدی قرار گرفت.¹⁷ در دسامبر ۲۰۰۷ دادگاه عالی نپال رای قانونی کردن همجنسگرایی را صادر کرد و نظام پادشاهی را به اجرای این حکم فراخواند. این دادگاه در شرایطی برگزار شد که تلاش‌های مکرر سازمان‌های فعال در حوزه اقلیت‌های جنسی در دادگاه شکست خورده بود. به این دلیل چهار فعال، این شکایت را به دادگاه عالی نپال ارائه کردند. در عمل آن‌ها به چنین تصمیم سریعی از طرف دادگاه امیدوار نبودند. اما سانیل بابو پانت یکی از فعالان «جامعه‌ی الماس آبی» این رای را رضایتبخش و غیر منتظره خواند.¹⁸

در سال ۲۰۰۸ هنوز جرم‌زدایی از همجنسگرایی به صورت قانونی اجرایی نشده بود که سانیل پانت به عنوان اولین نماینده‌ی همجنسگرا از طرف حزب کمونیست، کاندیدای نمایندگی مجلس نپال شد و انتخاب هم شد. او پیش از

16 <https://bit.ly/2GhMwvL>

17 <https://bit.ly/2GfInIG>

18 <https://bit.ly/2GhMwvL>

19 CPN-U

20 <https://bit.ly/2UQgUFP>

21 Bishnu Adhikari

22 <https://bit.ly/2GmYgOp>

مبحث ازدواج اقلیت‌های جنسی به عهده بگیرد». به حکم دادگاه، این مجمع هفت نفره بایستی شامل یک پزشک به عنوان ریاست وزارت بهداشت، یک نماینده حقوق بشر، یک نماینده دستگاه قضایی، یک سوسیالیست منتخب دولت، یک نماینده پلیس، یک نماینده وزارت مردم و یک نماینده اقلیت‌های جنسی می‌شد. همچنین با توجه به رای دادگاه، از وظایف این مجمع این بود که تجربه‌ی کشورهای دیگر در مورد ازدواج اقلیت‌های جنسی را مورد بررسی قرار دهد.²³

فارغ از گرایش و یا هویت جنسی خود دارای حقوق برابر هستند». در دسامبر ۲۰۰۷ این دادگاه اعلام کرده بود که قوانین تبعیض‌آمیز باید از کتب حقوقی و قانون نپال حذف شوند. این رای در نوامبر ۲۰۰۸ و پس از رای جدید دیوان عالی با دقت بیشتری، در بستر مباحث اقلیت‌های جنسی تصریح شد. از آن پس، دیگر وظیفه‌ی دولت بود که این رای را به صورت اجرایی در آورد. گروه‌های مختلف همجنسگرایان به عنوان زیر مجموعه‌ی سازمان جامعه‌ی الماس آبی به دادگاه عالی کشور شکایت کرده بودند. پانت، از نتیجه‌ی این دادگاه بسیار راضی بود. سپس، دادگاه مذکور، رأیی بر این مبنا صادر کرد که «یک مجمع هفت نفره باید نقش مشاور را در مورد

از راست به چپ: آنوج، پراکاش، آر شیت، شادی امین، مانیشا داکال، بومیکا، سنجی، ملیکا، انجل

نقش چهره‌ها و تشکلهای تاثیر گذار مانند پانت و جامعه‌ی الماس آبی

گرفت. اما در مجلس بررسی نشد و تصویب آن باز هم به تاخیر افتاد.²⁷ قانونی که تا کنون در مورد ازدواج تصویب شده است، هنوز مسالهی ازدواج را از منظر حقوقی به عنوان موضوعی دگر جنس‌گرایانه تعریف می‌کند. فعالان حوزه‌ی اقلیت‌های جنسی به این تعریف اعتراض دارند. آن‌ها قانونی نشدن ازدواج دو همجنس را مغایر با قانون اساسی جدید نپال می‌دانند. هم‌چنین آن‌ها این تعریف را در تضاد با رأی دادگاه عالی کشوری دانند که تبعیض علیه اقلیت‌های جنسی را غیر قانونی می‌داند.

در آگوست ۲۰۱۰ اولین رژه‌ی افتخار اقلیت‌های جنسی در نپال با موفقیت برگزار شد. در این رژه‌ی افتخار، موضوع مقابله با تبعیض‌های اجتماعی و قانونی علیه اقلیت‌های جنسی در پیوند با جذابیت توریستی نپال پس از تغییرات سیاسی حاصل شده در این کشور، مورد بحث افکار عمومی قرار گرفت. هزاران نفر در این تظاهرات شرکت کردند. آنها حضور اعضای جامعه‌ی الماس آبی را انتظار می‌کشیدند. برای پانت، به عنوان یک چهره‌ی مهم، این تغییر و جنبش رو به رشد، مبحث مبارزه با فقر و نگاه مثبت به صنعت توریسم با هم در تضاد نبودند. او اعتقاد داشت توریسم یک عامل مهم توسعه‌ی اقتصادی در نپال جدید است. بحث پانت اما آن‌چیزی نبود که در درک عمومی جامعه «توریسم سکس» خوانده می‌شود. او به دنبال جذب افراد پردرآمد جامعه ال‌جی‌بی‌تی برای سفر به نپال بود. از همین زاویه شاید بتوان جنبه‌ی نمایشی و

یک مسالهی بارز در بررسی تحولات پس از سقوط سلطنت نپال در حوزه‌ی اقلیت‌های جنسی آن است که هر جا اثری از تغییر دیده می‌شود، نام پانت به عنوان اولین نماینده‌ی پارلمان همجنس‌گرای نپال و رئیس جامعه‌ی الماس آبی نیز به چشم می‌خورد. حذف نام او و موسسه‌اش، وقتی از تغییر قوانین مربوط به اقلیت‌های جنسی در نپال سخن به میان می‌آید، ناممکن به نظر می‌رسد. او بعدها در سال ۲۰۱۰ طرحی با نام «قله‌ی صورتی»²⁴ را در بستر تحولات مربوط به توریسم در کشور مطرح کرد. طبق این طرح، قرار بود نپال به کشوری بسیار جذاب و حائز اهمیت و امن در حوزه‌ی اقلیت‌های جنسی در منطقه بدل شود. در این طرح به گونه‌ای برنامه ریزی شده بود که اقلیت‌های جنسی این امکان را داشته باشند که بر فراز کوه‌های اورست ازدواج کنند.²⁵ وزیر کشور طرح ارائه شده در این زمینه را در سال ۲۰۱۲ اجرایی نکرد. لذا این طرح هنوز موفق نشده و ازدواج دو همجنس در نپال همچنان غیر قانونی است. پس از آن، دوباره این بحث به شکلی داغ در فضای سیاسی حقوقی نپال مطرح شد. در آن‌جا نیز پانت، بحث تبعیض علیه جامعه‌ی اقلیت‌های جنسی را مطرح کرد، اما در نهایت این طرح معلق ماند و در تغییرات نهایی تصویب نشد.²⁶

تلاش‌ها در این زمینه اما به آن سال‌ها ختم نشد. در سال ۲۰۱۸ دوباره طرح قانونی کردن ازدواج دو همجنس به صورت یک پیش‌نویس مورد بررسی دولت قرار

24 Pink Mountain

25 <https://bit.ly/2lt4nSb>

26 <https://bit.ly/2U9XAPn>

27 <https://bit.ly/2UehbxS>

کارناوالی این رژه افتخار در نپال را توضیح داد. یکی از شعارهای این رژه «ضدیت با تبعیض، ضدیت با فقر و (درعین حال) توریسم بیشتر» بود.²⁸

جامعه‌ی الماس آبی و گروه‌های زیر مجموعه‌ی آن توانستند از طرفی از طریق فعالیت در بین مردم، مباحث مربوط به حقوق اقلیت‌های جنسی را مطرح کنند و از طرف دیگر با ارائه‌ی شکایاتی به دادگاه‌های کشور و همچنین حضور انتخاباتی و مذاکره با دولت، قوانین مدافع حقوق اقلیت‌های جنسی را تا حد ممکن جایگزین قوانین تبعیض آمیز کنند. در سال ۲۰۱۵ چند ماده‌ی جدید مربوط به افراد با گرایش‌های جنسی متفاوت و هویت‌های جنسی متنوع به قانون اساسی نپال افزوده شد که حقوق آنان را دقیق تر مورد نظر قرار داد. از جمله:

ماده ۱۲: به موجب این ماده افراد حق دارند یک کارت شناسایی شهروندی حاوی هویت جنسیتی انتخابی شان داشته باشند.

ماده ۱۸: این ماده، یک ماده‌ی قانونی ضد تبعیض است. در این ماده به صراحت آمده‌است که افراد از حقوق برابر برخوردارند و هیچ شهروندی نباید به خاطر مذهب، ملیت، طبقه اجتماعی-اقتصادی، نژاد، جنسیت، زبان و یا تفکر ایدئولوژیک خود مورد تبعیض قرار بگیرد. ماده ۱۸ قانون اساسی همچنین اقلیت‌های جنسی را نیز به عنوان افراد مورد تبعیضی به حساب آورده که باید مورد این «حمایت قانونی» قرار بگیرند. در ماده ۱۸ قانون اساسی، زبان دگرجنسگرا با هویت‌های غالب «مرد و زن» یا «دختر و پسر»، با زبانی جایگزین شده‌است که از لحاظ جنسیتی خنثی است.

ماده ۴۲: این ماده‌ی قانون اساسی این حق را به اقلیت‌های جنسی می‌دهد که در مشاغل و مناسبات دولتی نقش ایفا کنند و از خدمات عمومی بهره مند شوند.²⁹ این نسخه‌ی قانون اساسی نپال، از بیست سپتامبر ۲۰۱۵ اجرایی شده‌است.³⁰

جامعه‌ی مردسالار و تبعیض‌های اجتماعی علیه زنان جامعه‌ی اقلیت جنسی در نپال

قوانین، عوض نخواهند شد. در جامعه‌ی نپال هنوز تخطی از انگاره‌های جنسیت‌زده و دگرجنس‌گرا محور به «ننگ اجتماعی» منتهی می‌شود. جنسیت زدگی و دگرجنس‌گرا محوری، شرایطی را فراهم آورده که در آن زنان اقلیت جنسی حتی از تبعیض مضاعفی نسبت به سایرین رنج ببرند. گویا از زنان انتظار بیشتری می‌رود که خود را بر اساس این «هنجارهای جنسیتی و جنسی» تعریف کرده و

با وجود همه‌ی تغییرات مثبت دهه‌ی اخیر در نپال، نباید فراموش کرد که تحت تاثیر فضای اجتماعی و سیاسی نپال و سال‌ها تعقیب و ممنوعیت همجنسگرایی، پیامدهای منفی خود را بر فضای اجتماعی و فرهنگی جامعه‌ی نپال برجا گذاشته‌است. هنجارهای اجتماعی که بر اساس انگاره‌های جنسی «زن و مرد» دگرجنسگرا در ذهنیت اجتماع ساخته می‌شوند، به سرعت و به وسیله‌ی تغییر

28 <https://bit.ly/2KwIVyo>

29 <https://bit.ly/2P3BVaP>

<https://bit.ly/2D5aTuT>

30 <https://bbc.in/2Gjrb5b>

خود را با آن سازگار کنند. است.

مناسبات اجتماعی و مردسالارانه در نپال وضعیتی را برای زنان به وجود آورده‌اند که در آن تمام ابعاد زندگی زنان به شکل سیستماتیک تحت کنترل قرار می‌گیرد. به نظر می‌رسد نوعی ایدئولوژی‌سازی اجتماعی و سیاسی در فضای نپال رخ داده است که ابعاد ستم و محدودیت برای زن را به توانایی کاری و اجتماعی او نیز گسترش داده

تغییرات اجتماعی و سیاسی معاصر در کشورهای مختلف از جمله نپال، وضعیتی را برای اقتصاد این کشورها به وجود آورده است که دیگر صرف نظر کردن از نیروی کار زن در خارج از خانه ممکن نیست و نمیتوانند زنان را تنها به نیروی کار رایگان خانگی تقلیل دهند. با چنین تغییری در سال‌های اخیر و با حضور بیشتر زنان در فضاهای کاری و

تصویر ۲: شادی امین در حال دریافت هدیه هنگام بازدید از دفتر جامعه الماس آبی (Blue Diamond) در کاتماندو- نپال در آوریل سال ۲۰۱۹- در عکس مانیشا داکال از مدیران الماس آبی دیده می‌شود

است. تصویر «زن واقعی» در چنین بستر مردسالارانه‌ای، تصویر زنی است که در یک ازدواج دگرجنس گرایانه به سر می‌برد و از وظایف خود در چنین فضایی «آگاه»

اجتماعی، چهره تبعیض اجتماعی نسبت به زنان در نپال نیز عریانتر شده است.^{۳۱} در چنین شرایطی زنان متعلق به جامعه اقلیت‌های جنسی از تبعیض مضاعف رنج می‌برند.

کایل نایت پژوهشگر حقوق اقلیت‌های جنسی در نپال در جایی دیگر از مصاحبه با دیده‌بان حقوق بشر، دستگاه قضایی مردسالار نپال را یکی از دشواری‌های پیشرفت‌های قانونی معرفی می‌کند.³²

جمع‌بندی

است. هنوز بخش عظیمی از مبارزه‌ای که اقلیت‌های جنسی علیه سرکوب‌های اجتماعی در فضای کار، خانه، خیابان و غیره تجربه می‌کنند، به شکل جنشی فراگیر در ابتدای راه است. با این حال آن‌چه در بستر این تحولات در نپال الهام‌بخش و مهم است، آن است که هر کشوری می‌تواند با توجه به تاریخ، شرایط سیاسی، اقتصادی، زمینه‌های فرهنگی پیچیده و منحصر به فرد خود راه را برای احیای حقوق جنسی و جنسیتی و تاثیر گذاری این جامعه در فضاهای اجتماعی و سیاسی باز بگذارد. در واقع این تاریخ نشان می‌دهد که چگونه حتی می‌توان با بومی کردن رژه‌های افتخار، با شروع سازماندهی تشکلهای و تجمعات کوچک در پارک‌ها و فضاهای بسته و همچنین با دخالت ویژه و فعال در بزنگاه‌های خاص سیاسی و تاریخی، برای تاثیر گذاری مطلوب‌تر در حوزه اقلیت‌های جنسی و جنسیتی فعالیت کرد. جنبش هم‌جنسگرایان، بایسکشوال‌ها، ترنس‌ها و میان‌جنسی‌ها در نپال، میتواند الگوی اخلاقی، خستگی‌ناپذیری، امیدواری، سربلندی و مقاومت باشد.

در نپال جامعه‌ی اقلیت‌های جنسی سال‌ها تحت عنوان «منحرفان اجتماعی» با برچسب زنی و پیامدهای جدی آن مواجه بوده‌اند. تاثیر چنین ادبیات و گفتمانی در فضای اجتماعی و سیاسی یک کشور تا سال‌ها و دهه‌ها پس از تغییر قانون اساسی و در نظر گرفتن حقوق اولیه‌ی جامعه‌ی اقلیت‌های جنسی باقی می‌مانند.

به همین دلیل است که پس از تغییر قانون اساسی در دوره‌ی پس از جنگ داخلی در نپال، گزارش‌ها از موارد مختلف تبعیض به اقلیت‌های جنسی و جنسیتی کاهش نیافته است.

پس از تغییرات قانون اساسی، نپال وارد فضای جدیدی شده است که در آن عیانتر شدن چهره‌ی جامعه‌ی ال‌جی‌بی‌تی از یک سو و از سوی دیگر در نظر گرفتن وضعیت ویژه‌ی نابرابری اقتصادی برآنان و نیز پیگیری سایر حقوق آن‌ها مثل حق ازدواج و پذیرش فرزند، باید مورد بحث و بررسی قرار گیرند. هنوز تغییر قوانین به حق ازدواج و حق فرزندپذیری اقلیت‌های جنسی منجر نشده

◀ برخی منابع مورد استفاده:

♦ ال.جی.بی.تی بودن در آسیا، تحلیلی بر وضعیت نپال به صورت فایل پی دی اف:

<https://t1p.de/qufk>

♦ موفقیتی برای هم جنس گرایان در نپال در سایت «کوییر.د.ا»:

<https://t1p.de/n672>

♦ نپال: جامعه‌ای واپس گرا و قوانینی مترقی - مطلبی در سایت «پالیتز سنتر»:

<https://t1p.de/5xz0>

 6rangiran

 iran6rang

 6rang.iran

 6rang.iran

 email: info@6rang.org

@Tamas6Rang

تماس با شش رنگ از طریق تلگرام: